

9921

9921 *

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

JÄMTLAND

Bodsjö

21/11 1936

Andersson, Per, 1936

Uppteckn.om skörden (delvis med ledn. av

ULMA:s frgl.M 23)

49 bl.4:o

9921

φ

exl. DSP

Skörden (delvis m. ledn. av ULMA:1 fgl. M 23)

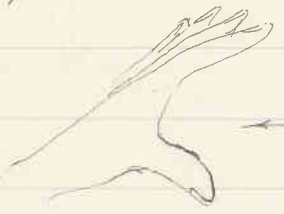
Frågelistans sammanhang frångås och jag börjar med att besvara en fråga: Hur fördelades kartan och kvinnors göromål vid skörden? För att rätt besvara denna fråga så måste jag avfatta som en mindre historiskt ty det var sannoligen olika lotter vid olika tidpunkter och för olika metoder. Nästan inom alla områden har det rationaliserats men tenappast på ett så revolutionerande sätt som med skörden. Den metod som vi nu använda är den krodje i ordningen i mannaminne vi veta ej hur länge det dröjer förrän vi än en gång ändra på dessa metoder.

Men vilka är då dessa metoder? Tänka lite de komma strax. De förtjäna en egen avdelning för att inte säga frågelista.

Den urgamla metoden var att man skar

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL, BODSJÖ
Fgl. M 23

Pl. 2.

ma grun ett göra, ger, skar, ha skore, heller
det. Det var en rätt effektiv metod men
själva resultatet grundade sig på ett direkt
örcarbete och ej på metodens ändamåls-
enlighet. Tillvägagångssättet är väl närmast
internationellt. Man griper omkring halsen
med den vänstra handen och skär utar med
grun. Man fick akta sig så att man inte greiper
se första dagen med ~~ett~~ detta begrepp så
förstås det att man fick akta sig så att inte
 handen "gapade" för mycket i så
så då man greiper i omkring halsen
ty då sträcker ovana muskler i han-
den och den ~~se~~ blir då ond och
vederbörande blir arbetsoförmögen. För att
förekomma detta så ~~lång~~ man en nädduk
omkring handleden och drög åt dubbligt
samt passade sig för att låta tummen vika

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL BODSJÖ
Frgl. M 23

Pl. 3.

för långt åt höger.

Kanske det är bäst att beskriva hur man gör en bancl (mask) ~~en bancln~~, ft. banter banlan dat bancla. Det tillgår så att man fattar tag i axen på skuret horn där det ligger i griser och med små knyckar så drar man ut de längsta halmskäna # ut in grison. Man drar ut halmen tills man tycker det bör räcka till en bancl och fattar trihanes omkring halmen juust nedanför axen (om det är lagom med halmen till en bancl så må dens area vara ungefär lika med en femöring där man fattar tag med händerna på och så vrids du runt så att

den högra handen (vilken nu är överst) kommer under den vänstra och för med högra handen in själva axvignan

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL BODSJÖ

Fgl. M 23

Pl. 4.

inunder vänstra axeln och in i armbålan
där arvippan klämmas fast. Kan du detta
då kan du jara n banet ty att klyva halmen
en i ~~en~~ två ungefärligen lika stora delar åt
väl ingen hollkonst, ja ungefärligen som
denna skiss vi- ~~har~~ var och som förc-

ställer n utlagd n banet. Men om det
inte fanns någon banet halmen d. v. s. halmen
var så sorgligt kort att dess dubbla längd
ej räckte runt om bane samt till en
riktig bendel konst (kors, kanske förs här
det hetat bendel det som jag skrivit för
banet ja det har det nog gjort) så skar man
vedabanker eller vedabendler av småcker
vide eller björk och lade dem på åbarn
Att lege ut bendlar var det första som
småbarnen kunde göra då de skulle göra

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL. BODSJO

Frgl. M 23

Sk. 5.

nyttja för sig på åkern, att såra veder-
banlan var väl vad som kom närmast.

Men tillbaka till vårt sötfötte som med
skåran i hand skulle såra u, om, av bon-
den utmätta sötmätning och den var 16
famnars i fyrkant och var bonden något
nitisk (det var gott om dyl. bönder) så
sköt han över med äkerstigarn då han
mät ut sötmätningen så kunde mätningen
bliva 17 famner också. Sötfötter arbetade
således på beting och alltid var för sig
Arbetsprestationen var absolut lika både
för kvinnor och män, Jose-Kristina väjde
väl aldrig för sin mätning, men, hon skar
stykt lämnade hän n hötmetst och hen-
nes sötmätning var tydligt märkligt ända
tills framemot jultiden.

När man således skar må sörum så skar

Vget-

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL. BODSJO

Frgl. M 23

Sk. 6.

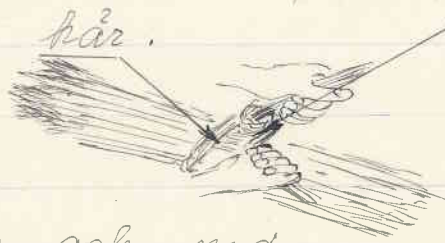
man och lade astören sea i ena hången
(vilka kallades för griser) bredvid sig på
den armgjude åkern till man ansåg sig
hava nog till e ban då samlade man
ihop grisan och ban. Nej man knycker loss
man bendelhaten och jåkt n ny n bendel
först innan bane bans. Allt lin, tin, tan
ha bøne heter det. Det tillgick så att man
vänder sig så att man får axens sida till
vänster och stun till höger och tar i den
börste ändan av bendeln med den vänstra
handen och tar med den högra handen över
den vänstra och i kors med denna och drar
på så vis ihop bane, och sätter vänstra
knäet mot bane och knycker ihop detta
mot marken och drar åt bendeln ett halvslag
släpper så taget med högra handen och läg-
ger den ången över vänstra armen och i kors

Beläst så
olaga bendel
knä op,
då man drar
bane.

bendel ~
bendel, stän-
dig värlig.

Sk. 7.

med denna och fattar på nytt benen och
snor således den ett och ett halvt varv om-
kring den det som hela tiden hållits med
vänstra handen varpå den högra utför en
manöver och i och med att denna del av
benen smöjes in under själva benen.

hår.

Har du nu fattat mig
rätt så kan du göra
en riktig benknut.

~~pp och md~~

Därpå så lyftes benen
~~op~~ och man far med vänstra handen
under själva axeln och rycker loss några
sax (med kalm) och som man rycker sitt
lite för dåligt fast, de kunna ju hava
kommit att ligga ojämnt. Detta sker på
en långt mindre stund än vad låsordet
far och så i gariga igen, ben på ben till-
komma, ty om det var ledja och fyukt

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL. BODSJÖ

Frgl. M 23

vilket ledet?

St. S.

så kunde det bli 20 syler på en me-
ting och som det går elva ban på varje
sy så gör det 220 ban och det måtte
våra råcka som kvinnodagsverk, ty det
skulle dragas ihop till knapsyler och så
samt släpas dit lika många konotanger
som det var knapsyler. Till på köpet
så kunde de hånda att hon hade en liten
unge att se om med sig. Det var forna
tidens kvinnor. Men var det stana d. v. s.
ståndsåd och fin e st = att axen lutade
åt samma håll, (motsatsen = st e st) så
kanste det inte bli mer än 14 syler på
var meting och då var det givetvis lättare
att hinna med.

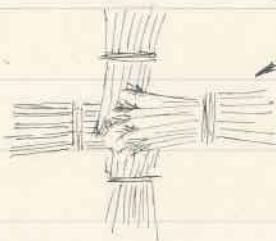
Ö, ban (nen) bane ft. ban bane dat. banan
10 sy (mask) syn ft. syler syler dat. syler
därtill n knapsyl var med förstås att man

n? ij η?

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL. BODSJÖ
Frgl. M 23

Stk. 9.

lägger ihop elva ben med axen åt mit-
ten så. Knappgylen fick ligga

några dagar innan man drog
med sea ty det gick lättare

att dra, dra, drag, ha droge

om så den fick lige ti knappgyl en par da-
gar ty dels så tålmade den och dels så

förkade den ihop so ku ku vät lutar a
dra ty bandet blev ju lösare och ben delen
römar om bens förkade ihop.

Jag måste berätta en par historier från
hanzerinas ti. Strom Laz var hos sin
farbror Ivar på frakeman. Han var inte precis
drång eller dagaman inte ens som framen
han var där ändå. Strom-Laz var stark. Och
gutmodig. Men nu var han retad. Ivar hade
retat honom. Strom-Laz rädde sig ju så
gott som gjaltv och han hade fattat betrag

⁹ Detså trodde
man att sea
mata ti
knappgylen.

för att på småstämnan smickra till en lång-
lur. Kanske blev dessa småstämner längre
 än vad ordet anger, alltnog. Ivar hade kom-
 mit och grålat på honom för att han nit
i gatan i väste antimen, je se teit a
krsta på långturn. Las blev måkta vred.
 "Precis ossu int je het me dagen gott gott
menade Las och går ut och ser sen meting.
 Det gör han på 4 timmar. "Man je va het
sinn a de sade Las. Men efter den betan så
 var Ivar tyst. Han tog agan då han såg
 hur stark Las var.

götana ?

sinn. vaul.
 rymt boken
 men långt-
 skred.

Jose-Kristina var i farsgården och
skar. Hon hade 3 små pojkar vilka hon
 överantvårdade i fastel-fästus vård. Det var
 hon som stod för rusthåll på den tiden.
 Hon var inte så litet ful a tskat a rev
 och roar sig för tillfället med att pröpa

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
 JTL. BODSJO
 Frgl. M 23

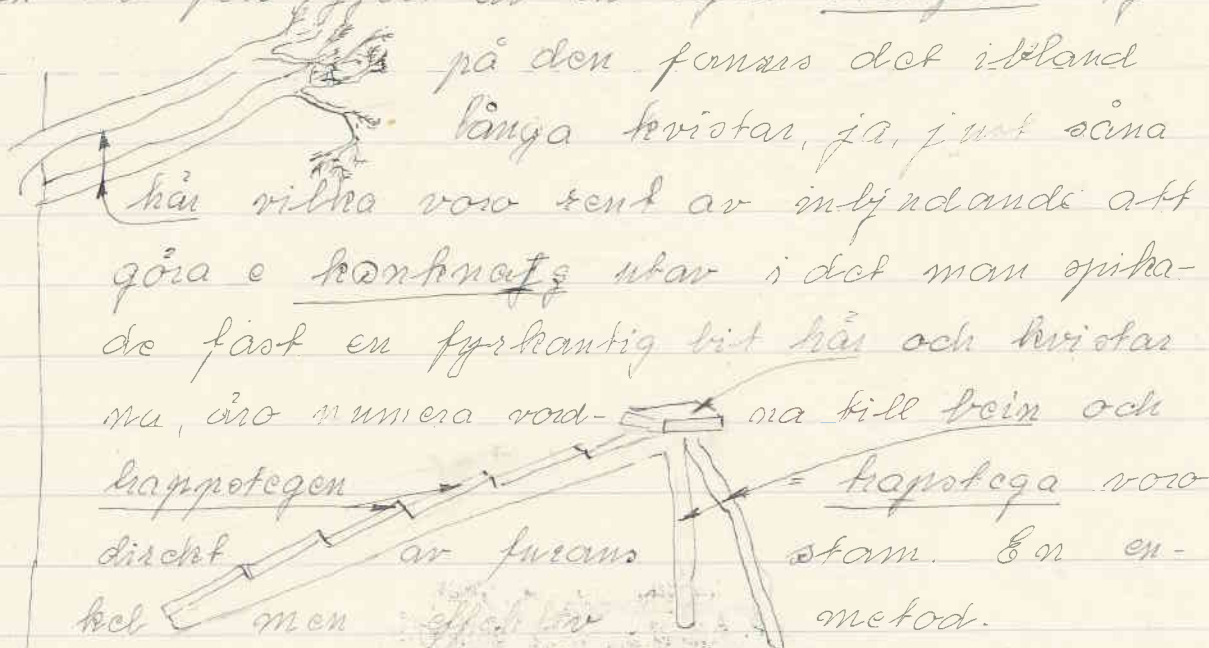
Jose-Kristinas pojkar fulla av mat, medan Kristina är ute e gar. Så onsider så blir det fråga om mat. Kristina väntar sig till bords och tar sina pojkar intill sig för att ge dem mat, men det var som att packa mer vatten i en redan full flaska. Kristina blir hetlevrad: "De kan kan fel eta nū nū de kom dit matn fins, sa kan de fel eta" Men det var lika lönt. Kristina ger dem långa luggar och säger: "Hēim, der ingen mat de fins der e de högren för jammen, men, na de kom dit matn fins da she de int eta" Faster-jafren ler det var hon som skulle hava f haft luggarna om det varit rätt.

När man drog hona så tillgär det så att man stäm hät me n janstom någonstom ej ullfön nåra men vilt inom räckhåll för knapp knappsyn och i detta hål så står man ner

konstana. Man sätter den så att den lutar
något i norr. På förfar man vid alla knapp-
gylter som skä dras för tillfället. Därpå
så släpar man dit en markvärdig stol som
heter konknaffa, e konknaff (fem) ft.
konknaffes konknaffan det. konknaffes.

Den var för gjort av en rejäl storforsu ty

på den fanns det ibland
länga kristar, ja, just såna
här vilka voro tent av inlydande att
göra e konknaff utav i det man spika-
de fast en fyrkantig bit här och kristar
nu, äro numera rod- na till bein och
knappotegen knappotega voro
direkt ar furans stam. En en-
kel men effektiv metod.

När man dra kon så måste man vara
två en som dra och en som sen dr.

kon? n?

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

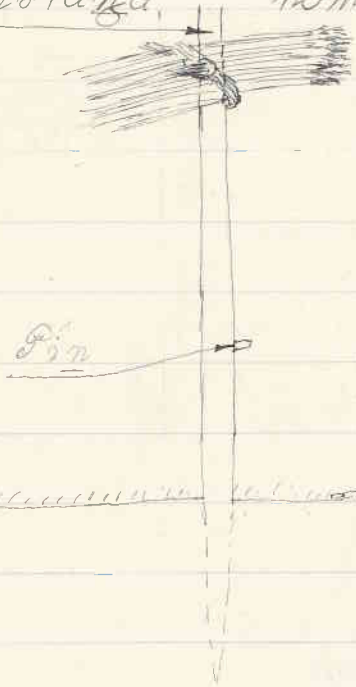
JTL. BODSJO

Fgl. M 23

ppl öän öän
sänci, hasänci

Pr. 13.

den sistnämnda kan gott vara en hått-val-
ling men den som dra måste vara fullt
lång ty själva konkretgas höjd och
konstans längd fordras delta, när man
na så vändes även i sidor så att själva
konstans, kommer genom ton och senen

som vidstämde tekning
visar och ej som jag fuskade
och teknade åt professor
Geijer vid hans besök men
däremot så är gubbarnas
ställning fullt korrekt.

Ja, kanske den första me-
toden är nog genomtröskad.
Den räcker från minnes-
tider fram till runt år
1888 då en annan metod in-
tränger inifrån bygden. Den

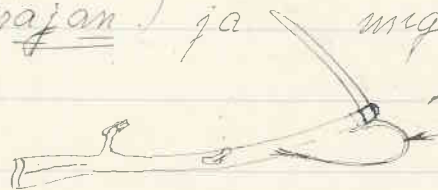
ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL. BODSJÖ

Frgl. M 23

Pl. 14

består i att man förser ett vanligt liör
med e krag (neu) krage (för kraje det
krajan) ja ungefär så. Det består av en

böja av en eller gran
och över vilken säckväv
spändes och så gjfte man

på n ti i vanlig ordning och sen så var
det "direkt aktion" som syndikalisterna säga.

Men nu förändras rollerna i det att männen
ger och kvinnorna ta op, d. v. s. vem som
än fick det bättre, så inte var det kvinnorna
ja, ja, detta system rack då inte så länge
kanske 25 - 40 år och sedan taga kvinnorna
gruvlig hämnd genom att definitivt försvinna
från åkerin. D. v. s. vanligtvis så järlpte nog
den som skar till att göra bondan bondlan
och att bin, men det har hänt att kvinnor
ha tege op ét n har hela dagarna och hon

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL, BODSJÖ

Frgl. M 23

Lk. 15.

har bara fått gå om och göra, men det är
skillnad på att göra och göra ska jag tala
om. Jag har aldrig varit någon mästare
i detta ämne. Lättare var givetvis denna
metod men inte gick det fortare. En bidragan-
de orsak därtill var att ojävla dagarnas längd
avsvant förkortas. Men någon strikt genomförd
arbetsfördelning existerade ej, ja, d. v. s. kvinnorna
skur aldrig, men väl att män tog op
eller att den som skur hjälpte till till med
detta eller ban eller jät ben ben allt efter
som förhållandet var. Detta var ju alldeles
lika som förint med den lilla skillnaden
att den som tog op hade ej i griser utan
sökte ta op så pass mycket att bane vät
full pa cin gan. Et ban (u) bane bane (som)
ft ban dat. banan så heter det. Samt e konst
konstana ft konstaner, konstanran, dat. ban

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL. BODSJÖ
Frgl. M 23

Sk. 16.

stamen dat. pl. konstamrum.

Om såden lutar så då blir den skärmdes
gång riktning så. Jag vill hoppas att dessa
pilars mening förstås. Man ser ju
så att den ursprungna såden vilar mot den
ursprungna åkern.

blötana ma da va men götana var då säm-
re. I en och skum skulle det skäras. Har varit
med om att göra i redagan för fästn, så
det blaste a ranne a blest onen. Ty för
Farao. Som en gämjungfru precis, blöt och
grön. Grön är det gröna hly som finns på
genomblöt halm. Fog opp. Har varit med
om lite av varje men kan inte just på-
minna mig någonting liknande.

Men som sagt denna period är över för oss.
Atminstone i de flesta fall. Början till
den tredje metoden göres (under allmän för-

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL. BODSJÖ
Frgl. M 23

Sk. 17.

dömelse) av en storfuar, Stale i Lycka
Det var nog runt 1905. Han slog ner och
håssjade säden som annat hö och gapade
och skrattade åt de andras vålmenande för-
marningar. Ja visserligen så håssjades korn
föret men det så var det rakakalm d. v. s.
den lilla hussja som man fick då man raka
akern, (ett arbete som ej i nämnd vid män skit-
jer sig från vanlig tt ttarakster och som
ej förekom då man skar ma en serun men
väl då man skar ma lin.) det så göres ett
lag ett arbete i det man håssjade korn, men
man bant ej utan man lag op a vane axa
at soma höl. Jag skall snart komma åter
till denna metod som ej blev populär

I många år så är St. L. ensam om sin me-
tod, vilken möjlig-göres i viss mån genom
införande av hövandrings- för höskmaskiner

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL. BODSJÖ

Frgl. M 23

Sk. 18

tyg att i en höstkmaskin som drages för hand
så är det nära nog omöjligt att trösta såd
där halmen vändes åt alla möjliga håll
och det vill till för att trösta den även
om en häst drager höstkmaskinen.

Men, snart börjar det gån i en nyare tid
år 1917 så anländes den första motordrivna
själrensande höstkverket. Då var det det-
samma åt vilken riktning halmen pekade,
det såg vi då klart, men det är inte så
bätt att frångå en vana. I ytterligare några
år fortsätta en del att sara a vin a jara
syttan på fädrens vis trots att detta tar dub-
belt så lång tid i anspråk som att stå
mer om hässa som långt. Men är för
är så bliva syttans antal mer och mer be-
gränsade och rankagan allt fler och år 1925
då var det en varm vinstill och våt höst

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL BODSJÖ

Frgl. M 23

Pl. 19.

och sylan vst grön ema nenq nepa fredje
bane ta ate bane gråd och med kon-
hasan som voro av den principen som aldrig
blev populär var det inte stort bättre, då
fst e ssm fjal ta unga och vi insågo
klart vår egen dumbhet, ty de som hässjade
som vanligt hö, de hade lovt och juste
e kon, så att om någon nummer gör gylter
gylter. så beror det på att de ar en eller annan
anledning ej kan vara i tillfälle att använda
sig av stortstoken.

Som sagt när man slår ner och hässjar som
vanligt hö så skitjer sig metoden ej näm-
värt från vanlig slätter, ja förstås man be-
mödjar sig att hässja så tjockt som möjligt
ty det blåser ej in hässjorna så snart
samt att en del lägger en hässjara över
det översta laget och yllstigare e rö som

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

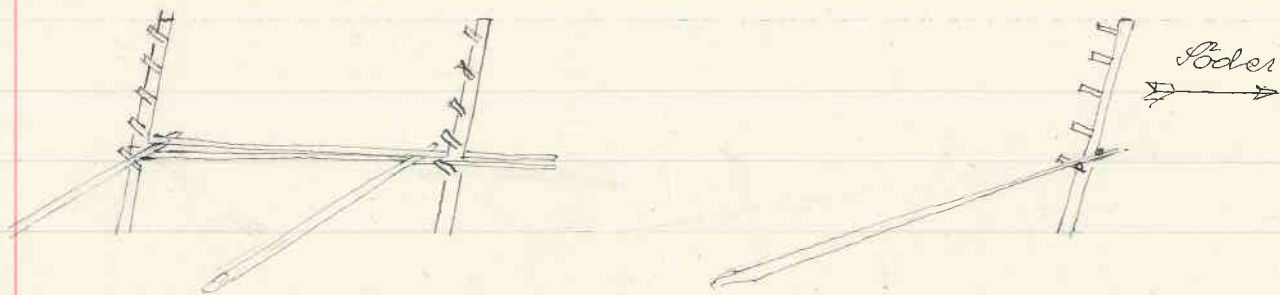
JTL. BODSJO

Frgl. M 23

Sk. 20

sta för denna ja nästan som vid "metoden
som ej varit populär" vilken nu följer.

Metoden? ja man använde ett liger ma
krag och skar och gick baklänges och tog
op precis som vanligt men man band ej
utan hässjade på följande lilla vis:
d. v. s. man sökte två vis som teckningen ty-

vån alltför skilt visat) få två roer i
trö och på dem så lade man första varvet
av grisan (som de obundna högarna heta) med
axen i söder och sedan så hässjade man
på en rå precis som vanligt.

Vissertligen så undgick man på så vis tvinniga

Sk. 21.

och bencljaringa men då fick man igen
derta besvär då såden skulle införas ty sylen
var kanftigar i detta svænde och den
bundna såden var att föredraga framför
den obundna.

Inrörningen? Gott folk. Långe så bar vi
in såden. En syf i taget. Men när man
böijade köra så användes släde och man
tog aldrig mer än 3 skylar (och lyckats synd
om hästen ändå) så omsider så enickta vi
vidunderliga fhakare på en krstragn och
kunna på så vis taga 16 skylar åt gången.
Se vore voyminnsa. Två man orkade knurpt
lyfta lilltällningen flöga att lasta på och ar-
bä omåminom komtit komlinera vi en fhaka med
ett par kärjut och en stötting och erhålla då
ätminstone ett transportmedel som ej är
närrö över oss. En det invända e kanftigar

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL BODSJÖ

Frgl. M 23

Sk. 22

men inte alla äro lyckliga ägare till ett
dyt. transportmedel.

När vi så köra vi ej in säden. Vi trösta
ute och bär in halmen. Vi använda en
hel munkarta ar fordon vid dessa tillfällen
hå hästar och så många grannar som vi
lyckas få tag i, till och med de fört
onatalade kvinnorna som visa ett övergående
beteende när det gäller den moderna
sötana lyckas vi mobilisera fram då det
gäller tröstning och så sannoligen den in
utan hjälp den som har krinfötter breve
sej... men nu har kanske allt för mycket
gapper gått till spillo på våra måhända
intressanta sköndemetoder, men, ack o ack,
så magert var vi på frägelistan, från
vår på seder och bruk så fattiga maket.

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL. BODSJO
Frgl. M 23

St. 23.

Landmålsarkivets frågelista m 23. Störden.

Rätt tid? Jo ja men. Då vi varona att det är
den argenjen at de vil sin op a stet
se tal vem de skul vita vara net katt
då så gar ve lite och säga: "De e bater
gront an grat" - Det är bättre grönt an grätt
(vi anse nämligen fuset korn vara grätt
till färgen). Motsatsen? Jo vi säga att: "Je jot
me nu gotv e keinar" om vi skära för
tidigt eller så i ofid.

Förvigt så gäller det en regel att te Baz-
mas de ste frökane vara opokoren a te
Miffelomas sa ste att alt vara uner tap.

Vi hava än en regel när det skall skäras
och vi säga: at na kome ha lige tjolan
fjotan vskur ti jota de ste n ta je ijan
e for hore da e for da borj jota a ta
ijan e. L. v. o. anca dessa något ovärförklar-

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL. BODSJÖ
Frgl. M 23

līga ord så mena vi att de bt itna bater
en va da e sedan det gått fjorton veckor
 från söningsdagen.

Vi anse även att när det börjar och visa
 sig missfärgade och bruna korn = surkorna
 i a en då skall man skära, ja om vi få
 se at en nan börja komma då skär vi det
 får se ut hur det vill för de bt itna
bater sän, säga vi.

De sk vera at farjan pe kona sm de
sk va bra: säga vi och tala om grönmata
romata, göt mata samt btamata e kön.
 Om det är btamata de ha jota börje e
lega ijan e säga vi. Pratava anses som
göagmase.

Märken på frödugligt korn? ja visst men jag
 måste te få hänvisa till "Nödtröd" där metoden
 utförigt beskrives, men tillfogar att det gäl-

der korn som var skuret det året (således
ej gammatkon) men vet jöte e kon. Men
gäller det frostskadet s. k. sastkvast e kon
då är metoden tillförlitlig. Men gäller det
gammatkon då använde man den metoden
att man satte några korn i mull och sag det
8m 8m ran d. v. s. grodde.

Märkesdagar? Nej inte precis så mycket för
bågningsvådet men väl för argbjörn i övrigt.
Vi börja faktiskt redan på hösten i den
tiden som lövskogen gulnar, så lägga märke
till hur detta sker. Om lövskogen gulnar
jämt och bladen falla av samtidigt så anse
vi detta vara göas mase för följande år
men om en del av lövet ej alls vill sam-
la utar utan sitter kvar det är bjcinaz-
mase och med göar menade man för vad
vi nu kalla för göte konar.

Om mycket rim låg i skogen i Adrent då
 var även detta märke till god skörd samt
 lika stora som drivorna vara bredna hagan
lika stora kornhögar blev det nästa år.

fyneq mest var ju lika med fyseent
 e kan e rotne e hp samt den regeln att
 om man sa ti soferman sa ta man sara ti
imperla och om man sa ti imperla sa fa
 man sara ti soferman borde även vara känd.

Metoden med rättegåsen om nyårskväll
 har jag omnämnt i tiden.

Om det enöar på Paulsdagen så är även
 detta ett gott tecken samt om de mpp
 gör som framkomma tidigt på våren är
 stora så säga vi ett de tt staf e kan i
~~ett~~ år.

Om skördearbetet skulle börja på visse dagar?
Nej vi börja då det faller oss in. D.v.s. inte
just gärna på en söndag.

Kläddel? Ingen särskild dräkt. Möjligen att
man band ett plagg om halsen för att skydda
sig mot småsvan.

Att det makätter? Nej inga särskilda makätter mig
veterligt möjligen under nödåren. D.v.s. då det
föregående året var nödår och man antligen
fick den nya skörden att man gnugge i hona
och dröfte hög og nam och malde på hand-
kvam, jag vill minnas att snormos talacte
om någonting i den vägen. Men kornet måste
givetvis torka framför episseln ett gott tag
innan det gick om att mala

Skämtsamma upptåg och talsätt? Nej
inga traditionella men väl improviserade
men på den tiden då man skat na strum

Skå s.

så var ju själva arbetsordningen så ställd
att den ej inbjöd till skämt.

Allt man skar stytt var nog känt men
detta berodde ej på någon kämd utan var
mer oförmåga. Allt man skar fint var även
känt men det är bevis på förmåga, det.

Allt skära sig hade ingen bibetydelse

Vid närmare eftertanke och genom förfråg-
ning så har jag fått reda på åtminstone en
särskild maträtt, sktgröten, den var absolut
indisk med vanligt sktgröt men då
den kokades i sktanta så kallades den för
sktgröten, men så värdeslades allmän var då
inte heller denna rätt.

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL. BODSJO

Fgl. M 23

Peder vid sådeskörden slut? Inga alls.
Sista kärven har ej något särskilt namn och
den har ingen särskild betydelse, den är blott
en kärve bland andra.

Ta haren? Nej, ta mösan, som springa ut
den sista biten var ju ett sorts cranemang för
sig men att skära sista biten kallas ej så.

Vare sig vi kappas om att stå de svarta stråna
eller att vi våga att göra detta. Inga bruk.

Plt är så fattigt så, d. v. s. på bruk. Vi bin-
da sista kärven som alla andra och inte ens
med en min förräda vi att det händer
något särskilt då man gör ifrån sig. Vi
plocka ihop våra pinater och gå därifrån. Det
är allt. I mannaminne så har det varit så.
På sätt och vis så var det ju förklarligt ty
det var inte särskilt glädjande att jera
ifran så, det räckte aldrig till, man fick ju

Pr. 80

aldrig nog eller åtminstone aldrig för mycket. Man skulle gärna ha varit all an timmen, ha varit i vskan tal även hos dem som hade de största gårdarna. Jag förliggar dem som just ingenting hade. De fingo skära i två veckor mot maten och en spannkorn. Det var ju egentligen den nyare tiden med dess importväsen som definitivt löste vår matfråga. Skulle detta laga slut så vel jag ej ha det skulle gå.

Avglömd nek? Var bara lugn. Vi glömma minnsomn aldrig ef anda ban pa akera.

huda in i senaste tiden sa ha ve fr sk are ara som flera avskurna. Vi hara ej större bräifar om vi kan se om det vi har.

Händer för nästa års skörd? Inga i denna mening. Den från jämtland om tabade åldersvån torde vara indentiskt med vårt

ULMA 9921. Per Andersson. 1936

JTL BODSJÖ

Frgl. M 23

adecoran som direkt orsakat blir avelsmög-
 het på svenska. Men vi lämna aldrig dy-
 bran på åken. Trots detta så tror jag mig
 veta varför man gör det på sina håll, men
 av skilda orsaker så kan jag ej gå in på
 detta, det skulle föra rätt långt åt sidan
 om fågelistan. Man får väl förintsätta att
 vårt görande och löstande bestämmes av
 vissa lagar men att här gå in på dessa la-
 gar, det har jag ingen lust till. Det skulle
 bli en hel avhandling för sig. Men jag
 tackar Eder, vetenskapens män, för att Ni
 har observerat några så till synes obetydliga
 företeelser. De gå ju inte att förklara med
 hänvisning till någon av förståndskomplex-
 en inte sant? Ej håller med den av mig
 förut påpekade specifikt mänskliga driften
 att skriva historia och resa monument, nej.

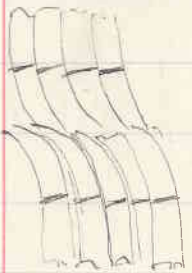
ULMA 9921. Per Andersson. 1936
 JTL. BODSJÖ
 Frgl. M 23

detta rör sig om något helt annat, något
 mot österlandets oförklarliga mysticism
 och tolerans mot liv för livet i alla dess
 former, någon ting i människans indre som för-
 tynder att taga allt man skall lämna
adherera kvar. Men att denna drift har
 tillbakabildats: till ett lustigt bruk på
 sina till, det var intressant att erka. Det
 är något av just finska och god konserver-
 tion som förtynder oss att utöta vissa livs-
 former trots att vi hava makt därtill. Man
 kan gott spå tillvaron är någon ting som
 jag vill kalla för kontinuitetens lag,
 eller låt oss för enkelhetens skull kalla det
 för En Stående Allmakt, vilken befäller att
 livet i alla dess former skall fortsätta, åt-
 minstone må någon varit berättat om det för-
 gångnas storhet. Nog sagt om detta.

Vi hava inga seder vid skandens slut. Vi
veta ej om brynjeharnskjorten och att bliva rist
är ingen nesa.

Sådens inkröande? Jag har ju fört sarve om
hur det gick till men bifogar att kona ske
fieste i hi resten om det skall vara fint
fieste. Allt fiest, fiest, fieste, ha fieste heter det.

Sådens inläggande? Ja när man tar in så
tar man ju syn direkt in på loa och
läser den på golvet, drag u konstarna och
lada in kona, som teckningen till vändor
visar, d. v. s. axen på hävarna vändes mot
mot varandra, konstarna läggas efter
hand över åsarna och bilda ett yttre
dåligt golv för den såd som skulle
sades op op betna. När tillräckligt många
stänger samlat där så praktiserar sig en syn
på betna och lösjar lada u hävvar som

Läs: Lon
(VR)

betna har
riktigt. Läs:
betna har fel
riktigt. Läs:
betna (VR)

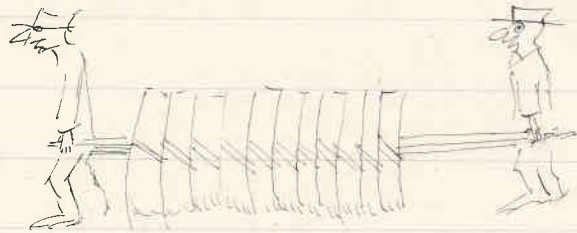
den andre skista op ma e skistu. (fem)
skistum, ft skistum. dat. skistum och som
 hade detta utscende d. v. s. den vässade ändan

sattes in under bendeln och resten begräps.

Lada och skista äro otöfliga verk.

På småningon när man börjar köra så var
 det ju rent ar intjudande att bära in två och

två gylor som
 fuskstrossen till
 vänter visar.

På småningon

finns det ej plats för fler konstare opp på
skistu och de som ej hava en plats där skistu
 tas in uner konst kon där de få taga igen
 till nästa års skörd. Konstare kunde
 på så vis bli ja, hundra år gamla.

Här väntas
skistu (VR)
 (i föreg. utd.)

Rättorna? De rackarna kvara vi då rakt inga
händer för, åtminstone ej av besvärjande slag.
Man kan ju gilla förtäro, men, da e som fat
a fiskt ta se lusa att gilla mössen. Es m es
de sataran, es som syna. Till och med de
av mig omhuldade rättorna, stå bet mot
mössen inre i en lada. Stor-rättorna dem
utrotate vi, men de små de äro värre, men
det var ett ganska tierligt sätt att tala om
katter då man för in säd.

läs: syna
(vte)

Vi hava inga tydlig behåffande inbörningen
av säden, det sista tasset har ingen betydelse
ej hålles den sista kärven, spillsäden säger
oss ingenting.

Rågen? Råjen. Sverrygen var en sorts särskild
 variet. Det första rygare som skördades vill
 jag minnas var 1885. Nu är där rätt grov skog.
 Den skars alldeles som korn dels ma sseru
 dels me lin. Det gör den än. Uppbygningen
 är anutog med kornet men de tunnna här-
 varna hässjas i ryghager. Nu ser man inga.
 Det är närapå slut med ryg odliga. Det tände
 men man vred ej ihop bandtan, den enkla
 längden förstår ju. Sverrygen hässjades i
 enormt låga hässjor på en 20 pinnar och så.
 Den hässjades så högt över marken att inga
 kreatur nådde de mörsta banden och ryg-
stötton stöddes med många och långa stö.
 Hässjorna fingo stå ute på vre till vinterföre
 och ffakafinan höskade sin rög på skaren
 enl traditionen.

ej harva; nej afertulian voro väl för inlysdan-
 de att taga i med bara händerna o hän ge
roa. För så använde man en anton kort tid
 då man reiv af afra, den stipades sällan
 och det var riv-ing i ordets egentliga betydelse.
 Vilket ej just var någon konst ty vanligen är
 ju afert-rise arstne ff nema baka, så gott som
 alminstone, och arbetet att reiv afra är nästan
 nöjsamt. Men afertlana bliva mer och mer
 sällsynta, men kanske de komma igen, vem vet.
 Jag vågar påstå att det ej finnes någon sorts
 konfekt som barn äro så förfästa i som
 växande årtor. För så hade man lov att
 plocka i kanten av åkern men man fick
 inte ga ini ett påbud som var ganska svårt
 att hålla. Jag har traskat rätt långa vägar
 för några afertsteker. De måtte vara hälsosam-
 ma för barn hos jag, ty eljest så skulle de

basus! (va)

ej vara så högga på dem.

Man odtrade mycket arter för, mest grä-
afra ty den gick till mognad och användes
både till afverclinjén och som vanlig span-
mål. Man använde arterodlingen som något
slags skifferbank för korn ty detta blev frä-
sad om man ideligen hörde på med att så
korn varje år, arterna verkade som fräda.

Fråga om skörden av arter hava vi inga
regler om bestämda data. Det var ovänt att
få dem att gå till mognad, varför man gödskade
de tunt, och sådde tidigt. Som de äro ofstn
för fröstn så gällde det att kryssa mellan
Schyttla och Larybdia, mellan omognad och
frost vill säga, men vanligen så satte man
mer värde på korn än på arter och årtorna
finga stå ut längre än kornet om det var
svaga.

Potatisupptagningen

Perlagina var det sista. Vi anse det höra till ordning om peran fo ota ut tas ät Mifjelsmes. men hava ej bestämd dag då vi fö börj a ota nypcran. Det beror på argsnjen det. Man kan inte just börj a ota nypcran förrän det finns några att äta. Vi anse sen gammalt att peran börj a knjft made da dom börj a btöm. Men det dröjer inte just mer än en vecka f efter det vi sett första perbtoman försån ve c dar a dis op na sten a si pa nypcran och vi äta dom då de äro rätt små.

Enl traditioner här så infördes potatisen från Fyrbland och av hemvändande soldater. Traditioner förmåter, men troligen är detta felaktigt att det var från trettioåriga kriget som de återvändande soldaterna kommo då de i stövel

skäften turo med sig de första potatisen.

Min mors farmor här hara omtaligt att hon mindes att de tvällade noga de potatisar som skulle vinterförvaras och att dessa förvarades noga inbäddade i potatysa/ stegannan.
Så därn ve va! här hon hara sagt. Hon mindes även att de hade med sig potatis till kyrkan och gav sina vänner att de måtte få börja och odla potatis, men det bör vara bra mycket över 100 år sen detta hände och ändå var detta i Refsmids socken.

Potatis var ej så särdeles populär då. Fick man en sjukdom nog var det potatisens febr, trots att den odlades i små mängder. Man hade opp som rotsager och där sättes potatis, det gödslades rikligt så att potatisen sprack. Så småningom började man att plöja ner potatis, man plöjde fårot e får som man

ej satte någon potatis i och så blev det
 trä setfarer och så e tomfar och så trä
setfarer och när det så gällde att ta op
geran så bejde man mycket riktigt na
perjarp. För länge sedan då brackades de
 upp med e pergrer, (new) pergrere, fh. pergrer
pergrera, dat. pergreran.

Så omåningom så organiseras arbetet om
 i viss mån. Man tar hästen till hjälp och
 plöjer op e far, nu går det givetvis lättare
 att håke, hak, hake ha hake peran. Men
 så omåningom så tar man sig att sketa
peran med n peropa (mask) peropan fh. peropae
peropaan, dat. peropaa, en konstlös artikel som
 ser ut ungefär så och vilken när sin fulländning

en bit av en prans d. v. s. en lit otålytlåt.

Man gick baklänges med ett ben på vardera sidan om fara och rotade ut denna med spaden och "öfirade" till alla potatisar man såg så att de rullade tillbaka där den förnå fara fara låg och bildar en skång efter skstarn alldes tjänlig för ftskarn att taga reda på. Perftskaran var ett sammanslagad pack av kvinnor och barn. En ftskar efter var sksta om rätt skulle vara. En kvinna kan få heta e perftskogt som rätt och tillbörligt är men ibland så hanterade även dessa spaden, huobonden jälv kör, men sksta även han.

Har man duktig e ftskaren så kan det hända att de hinna med att flök ta fara innan den skottas ut och så går arbetet, man saka på till det var slut på landet, men så tråkigt var det väl inte, åtminstone inte alla gånger, det behöver minnsan inte vara på

Amarantkerordens bat som de unga tu finna
 varandra, det går minst lika bra på e per-
ten, det är väl inte alla gånger att det be-
 hövs kyssas för att väcka kärlek, en välriktad
surper är slungad av en kraftig hand kan
 hava precis samma verkan.

Det borde filmas, arbetet menar jag, inte
 kyssen av surpera, ja det kunde ju duga
 det också.

Men så omsider smyger sig en annan me-
 tod in, det kan väl vara ett tiotal år sedan
 man börjar frångå metoden med att plöja
 ner potatis, man börjar och så gott som odla
 dem oranga jorden, antingen så drar man en
 rippa i den lösa jorden (man måste givet-
 vis plöja gödsla och harva först) och sedan
 kan man medels ett vidunderligt mannlöst
 redskap som vi förfärdiga själva, beqagna

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
 JTL. BODSJO
 Frgl. M 23

en häst och köra upp dessa rippor och
potatisen sättes i dessa gj alla djupa furor
och myllas över genom att krafted över dem
litet jord, bara så att de täckas av jord,
rosten av jord bänkes över när man at dem

Jordken med denna metod är nyrenbar
Man får samma potatismängd på samma
areal, utar bara ~~halv~~ hälften så mycket
fröperer, ty ent. de erfarenheter som vi
har bör det vara minst 80 c.m. mellan varje
rad av potatisstånd. Därtill kommer att
man får bättre potatis. Jag har själv fått
ända upp till 30 hektoliter på en meting,
på så vis och då kan man väl inte klaga

Men med denna metod så kommer per-
grava till heders än en gång, men kost
fordo deras bittsommas bliwa ty något
snille av egen kast, har räknat ut att det

går alldeles utmärkt att använda en häst
och en vanlig fjäderharva och harva upp dem
se där, morgondagens metod. På mycket har
jag sett att färsikanten är potatisnyttigare
~~teorier~~ ~~teorier~~ vi då inte, dels emellan
våra perlan är så små, de gå sällan över
en metre, och odlingen är den ädla väran
tenderar snarare att gräna än att åka

Jag bör kanske nämna några ord om risa.
För så löstes den frågan på ett tåtsamt
vis, riset bottnis arke ar. Men om ingen-
ting annat utgör bevis på klimatförbättring
så skall då perisa om en sådan ty
nummer så är det mer sällan det fryser i
botten och en det håtar stär perlana grön.
Orsaken till denna klimatförbättring tillkänn
vi dels en hel del, här vara diminutiva,
men ändå dikningsförelag i skogen, men

det må väl ursäktas ~~för~~ våra spekulativa
hjärnor, att vi sätta fenomen^et i samband med
att vi lyckats besluta utav nästan all gammat-
skojen. Och detta i sam rikt mot en gammal
föredom: "De oke fa si ate de biti osm fjela
overutt, bare osm ha av-~~verke~~ ta gammat-
skojen" sade de gamle, men de spådde fel.

Men per-risa. Ja såvida det funne något så
strog mot man utav detta med en lic och ett
ö-~~ör~~ i renlig ordning och hässjades som
annat hö och användes till stupa åt crea-
turen. Per-rishagan äro dock helt örke så
att det förstår. Numre så höjar man dock att
rot-riv pergrasa och tar det ej tillvara ty
på så vis kommer för mycket jord med i
gräset.

Kanske att jag bör nämna att de rotatis-
sorter som vi vanligtvis vilja hava odlats

i mannaminne, nämligen vitperan, roperan och kryperan. Ett tag för länge sedan odlades fler potatisorter som efterhand försvinna ur världshistorien nämligen astöpn, bröperan och tuongperan. En gammal historia från Snvitken i Repsvid berättar att minnas. En bonde hade skaffat sig tuongperan vilka skulle bli ett tusen för vart stam. En dag kommer då det vidunderliga resultatet skulle visas och vi finna vår man i färd med att draga upp ett stam av den upprekta merade varan. Ja det var väl snart gjort och när han ser hur det rota på peran (vitar på potatisen) igenom jorden så utbrister han stöpsamt: Hön, hön, hön... (och så ruskar han på rista så att jorden ramlar ut och potatisens diminutiva storlek väl framträder och tillägger omedelbart: Nei

Lb 49

nei, nei! Te aran fat je skaf me na one
frö...

Jag kan ej påstå att vi har särskilda oc-
der och bruk vid potatisströmdens slut. Ja
förstås vi köra ju hem potatisen och tönna
ner den i perffekten genom trömen (mask)
och gömma undan perffektara till nästa år.
Men inte lämna vi något och vi hålla ej
kalas. En rätt är anknuten till perana näml-
igen surelömmingen. Vi kunna ej dö det år
slut och vi har intet skördkalas. Nej, bara
(förlåt en hött P.A.) jag menar inte när det är
slut på strömmingen, som meningen klart ut-
säger utan slut på perana.

ULMA 9921. Per Andersson. 1936
JTL. BODSJÖ
Frgl. M 23